

RECENZJE, OMÓWIENIA I SPRAWOZDANIA

Ks. PIOTR PAWLUKIEWICZ

Aleksander Fedorowicz. Po prostu ksiądz

Warszawa 2008, ss. 392

Aleksander Fedorowicz, bohater książki ks. P. Pawlukiewicza urodził się w Klebanówce na Podolu 16 czerwca 1914 r. w rodzinie ziemiańskiej jako ósme z dziewięciorga rodzeństwa. Wychowany został w rodzinie o tradycjach patriotycznych, w duchu katolickim: do jego rodzeństwa należał ks. Tadeusz Fedorowicz, duszpasterz niewidomych w Laskach, spowiednik kardynała Karola Wojtyły, a później Jana Pawła II, oraz siostra Olga, misjonarka w Chinach. Ukończył gimnazjum we Lwowie i podjął studia filozoficzne na Uniwersytecie Jana Kazimierza. Zmuszony do ich przerwania ze względu na gruźlicę, podjął je następnie w seminarium duchownym we Lwowie. Po wybuchu II wojny światowej kontynuował prywatnie przygotowanie do kapłaństwa pod kierunkiem ukrywającego się ks. Kazimierza Kowalskiego, późniejszego biskupa chełmińskiego. Święcenia kapłańskie przyjął w roku 1942. Rodzina zobowiązała się wówczas do utrzymywania go, gdyby z powodu choroby nie był zdolny do pracy duszpasterskiej. Po święceniach pracował m.in. jako wikariusz w Lipinkach k. Jasła i kapelan w kaplicy cmentarnej w parafii Jarosław.

Po wojnie, w latach 1945-1952 pracował w zakładzie dla niewidomych w Laskach koło Warszawy jako kapelan i wychowawca młodzieży. W roku 1951 został proboszczem nowoerygowanej parafii w pobliskim Izabelinie, gdzie w ciągu roku doprowadził do zbudowania kościoła parafialnego. Jako proboszcz odznaczał się dynamizmem; był organizatorem życia religijnego i społecznego parafii, pielgrzymek oraz inicjatorem ruchu trzeźwościowego.

Parafia w Izabelinie pod kierunkiem ks. A. Fedorowicza stała się jednym z ośrodków odnowy życia liturgicznego w Polsce. Przed Sobor-

rem Watykańskim II, obok opactwa benedyktyńskiego w Tyńcu, sprawowano tam Mszę św. częściowo w języku polskim, a ksiądz był zwrócony twarzą do wiernych. Na tę działalność proboszcz izabeliński otrzymał zgodę od prymasa S. Wyszyńskiego. Aktywną pracę duszpasterską kontynuował także podczas choroby nowotworowej, która ujawniła się dwa lata przed śmiercią. Zmarł w Izabelinie 15 lipca 1965 r. w opinii świętości i został pochowany na tamtejszym cmentarzu parafialnym.

Osobie i działalności ks. A. Fedorowicza poświęcone są już różnorakie publikacje, z których najobszerniejsze to: siódmy tom *W nurcie zagadnień posoborowych* pod red. bpa B. Bejze zatytułowany *Ksiądz Aleksander Fedorowicz w Kościele dzisiejszym* (Warszawa 1975), opracowanie A. Petrowej-Wasilewicz *Uśmiech księdza Alego – Dzieje parafii świętego Franciszka z Asyżu w Izabelinie* (Warszawa 2001). Wybór dzieł ks. A. Fedorowicza zatytułowany *Rozważania i myśli* ukazał się w 1971 r. pod redakcją T. Bielskiego, natomiast w Tarnowie w 2002 r. opublikowano część jego korespondencji z bratem Tadeuszem, kard. K. Wojtyłą i prof. S. Świeżawskim, w opracowaniu A. Dobrowolskiego zatytułowaną *Pełny wymiar. Listy przyjaciół*.

Książka ks. Piotra Pawlukiewicza¹ wydana przez Wydawnictwo Sióstr Loretanek (2008), jest nową próbą spojrzenia na osobę i dzieło ks. A. Fedorowicza. Na jej charakter i zapewne motyw jej napisania rzutuje stosunek autora do bohatera jego opracowania, o którym pisze we wstępie: „szczególnie docenić trzeba spotkanie takiego człowieka, którego po latach można nazwać mistrzem czy nauczycielem. (...) Gdy myślę o takich postaciach w moim życiu, to przywołuję imiona i nazwiska kilku księży. (...) Jednym z nich był ks. Aleksander Fedorowicz, proboszcz z Izabelina”.

Autor podzielił swoje opracowanie na trzy części. Pierwsza część, zatytułowana *Korzenie programu duszpasterskiego ks. Aleksandra Fedorowicza* ukazuje podstawy kapłańskiej duchowości i posługi proboszcza z Izabelina. Ks. P. Pawlukiewicz w dwóch rozdziałach wskazał na źródła duchowości oraz scharakteryzował społeczność Izabelina. Druga część zatytułowana została *Duszpasterstwo w wypowiedziach ks. Aleksandra Fedorowicza i świadków jego pracy*. Część tę można nazwać normatywną, ponieważ autor skupia się na opracowaniu modelu duszpasterstwa zakładanego przez ks. A. Fedorowicza. W czterech rozdziałach tej części omawia jego poglądy na cel programu duszpasterskiego i środki użyte do jego realizacji (rozdział I), praktyczną użyteczność programu (rozdział II), jego treści (rozdział III) i odnowę życia religijnego w parafii (rozdział IV).

Trzecia część książki zatytułowana została *Duszpasterstwo w parafii pw. św. Franciszka w Izabelinie*. Część ta składa się z sześciu rozdziałów, z których pierwszy poświęcony został wierności przyjętym założeniom w pracy duszpasterskiej, drugi organizowaniu życia religijnego w parafii i budowaniu wspólnoty parafialnej. Trzeci rozdział poświęcony został duchowym akcentom w pracy duszpasterskiej, a czwarty Eucharystii jako źródłu i ośrodkowi życia religijnego w parafii. Rozdział piąty zawiera krytyczną samoocenę realizacji własnego programu pastoralnego, natomiast w szóstym autor omówił znaczenie życia duchowego ks. A. Fedorowicza w realizacji zamierzeń duszpasterskich.

Układ treści przywołuje na myśl nieco paradygmat teologii pastoralnej. Część druga, jak gdyby normatywna, zawiera model duszpasterstwa zakładany przez ks. A. Fedorowicza. Trzecia część natomiast, zredagowana na podstawie wypowiedzi osób znających proboszcza z Izabelina, przedstawia realizowane duszpasterstwo w tej parafii i innych miejscach, a także można doszukać się tam elementów oceny realizacji tegoż duszpasterstwa.

Oprócz wspomnianego wstępu i wykazu skrótów autor zamieścił w swoim opracowaniu obszerną bibliografię, która jest jednym z jego walorów. Na szczególną uwagę zasługują dzieła ks. A. Fedorowicza, które autor podzielił na prace opublikowane drukiem, maszynopisy i rękopisy. Cenną częścią bibliografii są także opracowania dotyczące osoby i dzieła proboszcza z Izabelina. Autor podzielił je na opracowania drukowane i maszynopisy, na które składają się prace magisterskie (w liczbie sześciu), wspomnienia (bardzo liczne) i nagrania. Ponadto autor wskazał na dokumenty kościelne i literaturę pomocniczą wykorzystaną przy pisaniu dzieła.

Interesującym zabiegiem jest przywoływanie licznych wypowiedzi ks. A. Fedorowicza na poparcie tez autora. Można odnieść nawet wrażenie, że autor stara się przedstawiać poszczególne tezy ustami samego proboszcza z Izabelina, starając się jak najmniej włączać własnych wypowiedzi, chociaż liczba zagadnień i ich treść została ustalona przez autora.

Recenzowaną książkę można polecić zarówno czytelnikom duchownym, jak i świeckim. W takim kształcie jest ona pomocą w odkryciu w osobie ks. Alego, bo tak był nazywany, mistrza i nauczyciela dla wielu kapłanów. Jego refleksje nad duchowością i posługą pastoralną, a także realizowane przez niego duszpasterstwo zawierają liczne wnioski i wskazówki przydatne wszystkim duchownym. Jednym

z charakterystycznych rysów jego życia i posługiwania była miłość pasterska, o której nauczał później Jan Paweł II (por. PDV 23). W jego postawach można dostrzec zsyntetyzowane w jedno życie duchowe i duszpasterstwo, co jest fascynujące dla świeckich i pociągające dla duchownych.

Przypisy:

¹ Ks. Piotr Pawlukiewicz, dr teologii w zakresie teologii pastoralnej, studiował także homiletykę i retorykę. Jest wykładowcą homiletyki i duszpasterstwa rodzin w WMSD w Warszawie oraz duszpasterzem parlamentarzystów. Ponadto, jest członkiem redakcji radiowej Mszy św. w kościele św. Krzyża w Warszawie oraz współpracownikiem diecezjalnego radia „Józef”. Znany jest jako rekolekcjonista w wielu miastach w Polsce i w środowiskach polonijnych na Zachodzie, a także jako autor książek, m.in. cyklu *Porozmawiajmy spokojnie o (...), Bóg dobry aż tak. O Bożym miłosierdziu myśli kilka*, i wielu innych, dotyczących głównie problematyki młodzieżowej.

Ks. Dariusz Lipiec

Biskup Ignacy Świrski 1885-1968. Osoba i dzieło

RED. BERNARD BŁOŃSKI

Siedlce 2008, ss. 133

Biskup Ignacy Świrski, pasterz diecezji siedleckiej czyli podlaskiej w latach 1946-1968, urodził się koło Dyneburga (obecnie Daugavpils) na Łotwie w 1885 roku. Po ukończeniu szkoły średniej wstąpił do seminarium duchownego w Petersburgu, gdzie dostrzeżono jego ponadprzeciętne zdolności i niezwykłą pracowitość. Jako alumn wysłany został do Rzymu, gdzie kontynuował studia na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim. Był żywo zainteresowany problematyką społeczną, życiem Kościoła i jego ówczesnymi problemami. Świecenia kapłańskie przyjął w 1913 r., zaś studia uwieńczył podwójnym doktoratem – z filozofii i teologii. W 1914 r. wrócił do Petersburga, gdzie tamtejszej Akademii Duchownej został profesorem teologii moralnej, a następnie dogmatyki spekulatywnej. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, w latach 1919-1921 pracował w wojsku najpierw jako kapelan szpitala polowego, a potem jako proboszcz garnizonu w Mińsku Białoruskim i dziekan IV Armii. W 1921 r. został wykładowcą teologii moralnej oraz dziekanem Wydziału Teologii na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, będąc jednym z jego organizatorów po okresie